

Stockholm den 8 oktober 2020

R-2020/1881

Till Näringsdepartementet

N2020/02353

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 1 oktober 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Omsättningsstöd till enskilda näringsidkare.

Sammanfattning

Advokatsamfundet är positivt till förslaget om Omsättningsstöd till enskilda näringsidkare som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset. Advokatsamfundet är vidare positivt till att frågan hanteras skyndsamt, men vill betona vikten av att lagstiftningen ges en klar och tydlig utformning samt att centrala rättssäkerhetsprinciper beaktas under den fortsatta beredningen.

Advokatsamfundet hänvisar inledningsvis till ingivet remissvar över promemorian Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset jämte ingivet remissvar över promemorian Omställningsstöd till företag för perioden maj-juli 2020 som använts som förebild för den föreslagna förordningen.

Advokatsamfundet anser att förslaget, sett till att det innehållsmässigt har sin grund i och liknar omställningsstödet och samtidigt att dess utformning och inte minst handläggning överensstämmer med hyresstödet, riskerar att föranleda missförstånd om reglernas innebörd och handläggning och en olikabehandling i tillämpningen. Advokatsamfundet förespråkar därför en samordning.

Advokatsamfundet ställer sig tveksamt till det föreslagna kravet om att rätten till stöd förutsätter att ”nedgången i nettoomsättningen så gott som uteslutande är orsakad av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19”.

Advokatsamfundet anser att nedgången i nettoomsättningen ska vara densamma för samtliga stödperioder. Vidare anser Advokatsamfundet att det maximala stödet bör i större utsträckning kunna sättas i relation till referensperiodens omsättning utan att riskera att stå i strid med EU-rätten.

Advokatsamfundet föreslår en skyndsam handläggning som är oberoende av pågående ärende avseende omställningsstöd. Vidare anser Advokatsamfundet att det bör särregleras att stödet utgör ett näringsbidrag och att rätt finns för ersättning för ombudskostnader.

Samordning med omställningsstödet

Förutom att förslaget använder reglerna om omställningsstöd som förebild följer det samma uppbyggnad och handläggning som förordningen om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran. Advokatsamfundet bedömer att det finns en risk att reglernas förebild i omställningsstödet jämte utformning och handläggning i enlighet med hyresstödet kan föranleda missförstånd om vilken myndighet som handlägger och beslutar om omsättningsstöd för den enskilde näringsidkaren samt vilken förvaltningsdomstol som ska överpröva ärendet. Myndigheter kan komma att belastas med ärenden som inte faller inom respektive myndighets kompetensområde. Den enskilde kan komma att inte ansöka till fel myndighet och härigenom försitta sin möjlighet till stöd. Med skilda beslutsfattande myndigheter riskerar tillämpningen också att skilja sig åt i olika delar av landet och även jämfört med tillämpningen av motsvarande innehåll i omställningsstödet hos Skatteverket. Det kan även föranleda oklarheter om till vilken myndighet som den enskilde näringsidkaren ska anmäla ändrade förutsättningar och denne riskerar därmed att inte sådan uppgift till fel myndighet och som följd anses ha lämnat en oriktig uppgift. I ljuset av att regler ska vara förutsebara och klara i sin utformning anser Advokatsamfundet att bestämmelserna bör samordnas med omställningsstödet för att underlätta för de stödberättigade.

Krav på orsakssamband

Advokatsamfundet ställer sig tveksamt till det föreslagna kravet om att rätten till stöd förutsätter att ”nedgången i nettoomsättningen så gott som uteslutande är orsakad av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19”.

Med begreppet ”uteslutande eller så gott som uteslutande” avses i inkomstskattesammanhang från cirka 90-95 procent upp till 100 procent (prop. 2017/18:245 s. 184 och prop. 1999/2000:2 del 1 s. 504). Orsakssambandet kan av naturliga anledningar vara svårt att styrka för den enskilde företagaren.

Med tanke på hur stor nedgång som krävs, och som beräknas på historiska underlag för att stöd över huvud taget ska beviljas, bör nedgången enligt Advokatsamfundet i stället presumeras vara orsakad av covid-19, om inte omständigheterna så gott som uteslutande talar för annat (jfr ändrade ränteavdragsbegränsningsregler).

Såsom förslaget är formulerat riskerar det annars att leda till ett stort antal återkravsprocesser, som enbart baseras på huruvida näringsidkaren har styrkt orsakssambandet. Med tanke på de bevissvårigheter som detta för med sig framstår det framställda kravet varken som förutsebart, ekonomiskt försvarbart eller rättssäkert för den enskilde.

Nedgångens och stödets storlek

På det stora hela bedöms lagförslaget vara gynnsamt för de verksamhetsutövare som beräknas kunna få omställningsstöd. För att stödet inte ska få en för begränsad spridning, vara konsekvent och i syfte att uppnå eftersträvad effekt, anser Advokatsamfundet dock att villkoret om att företagets nedgång i nettoomsättning under samtliga stödperioder ska motsvara nivån om understigande 70 procent som föreslås för stödperioden mars och april.

Den föreslagna ”trappan” framstår inte som underbyggd och sett till syftet med stödet – att kompensera drabbade näringsidkare pga. covid-19 – framstår förslaget som inkonsekvent i den delen. Det riskerar att missgynna verksamheter som kämpat för att motverka en allt för stor nedgång, men som likväl lidit stor ekonomisk skada.

Vidare anser Advokatsamfundet att stödet beloppsmässigt ska höjas för att utgöra det effektiva stöd som det syftar till. Det högsta stödet bör därför sättas i relation till referensperiodens omsättning utan att riskera stå i strid med EU-rätten som medger ett stöd om upp till EUR 200 000 per företag. Stödets maximala storlek bör förutom att uppgå till 75 procent av omsättningen bestämmas utifrån en viss procent av referensperiodens omsättning.

Utifrån förslaget erhåller enbart de näringsidkare fullt stöd som har en årsomsättning om upp till 384 000 kronor ($24\,000/0,75 \cdot 12$). Verksamheter med högre omsättning kommer såsom förslaget är utformat stå utan erforderligt stöd. Konsekvensanalysen saknar utredning om den genomsnittliga omsättningsnivån för enskilda näringsidkare. Vidare saknar konsekvensanalysen en utredd gräns för normal omsättning för att utgöra en näringsidkares enda försörjningskälla, vilket enligt Advokatsamfundet bör läggas till grund för maximistödet storlek. Det är främst de näringsidkare som livnär sig på sin enskilda näringsverksamhet som enligt Advokatsamfundet ska vara stödberättigade.

Handläggningens beroende av omställningsstödet

Advokatsamfundet anser att stödet bör kunna prövas utan att avvakta prövning av ett pågående eller kommande ärende om omställningsstöd. Ärenden kan i annat fall komma

att bli liggande onödigt länge och den enskilde näringsidkaren som i grunden är livskraftig riskerar att inte erhålla det stöd i tid som kan vara en förutsättning för verksamhetens fortlevnad. Till den del det senare beslutas om omställningsstöd får detta hanteras enligt reglerna om återbetalningsskyldighet.

Näringsbidrag

För att reglerna ska vara klara och undvika missförstånd bör det på samma sätt som gäller omställningsstödet särskilt regleras att stödet utgör näringsbidrag enligt 29 kap. inkomstskattelagen. Utan särreglering riskerar den enskilde näringsidkaren att uppfatta reglerna felaktigt. Detta kan i sin tur föranleda onödiga och kostsamma skatteprocesser. Den enskilde riskerar även att drabbas av skattetillägg eller dömas för brott, vilket ställer högre krav på reglernas utformning.

Rätt till ersättning

Det saknas en reglerad rätt till ersättning för ombudskostnader. För att säkerställa denna rättssäkerhetsgaranti föreslår Advokatsamfundet att rätten till ersättning för ombudskostnader regleras genom hänvisning till 43 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) eller genom annan reglering om ersättning för ombudskostnader.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander